

Beogradske Novine

Broj 28.

BEOGRAD, nedjelja 5. marta 1916.

GODIŠTE II

UREDNIŠTVO I UPRAVA: BEOGRAD, ČUBRINA ULICA 3.,
TISKARA: ULICA VUKA KARADŽIĆA br. 26.

SVI SE DOPISI ŠALJU NA ADRESU:
„BEOGRADSKÉ NOVINE“, ETAPNA POŠTA 131.

RATNI IZVJEŠTAJI.

Izveštaj austro-ugarskog general-štaba.

Beč, 4. marta.

Rusko bojište:

U kraju Dubno pokušali su Rusi juče izjutra da predju na lijevu obalu rijeke Ikwa, ali su odbijeni.

Vijesti, koje se stalno ponavljaju u neprijateljskoj štampi o nekoj velikoj i uspješnoj ruskoj ofenzivi na Dnjestr i kod Czernowicza iz osnova su izmišljene. Na tim mjestima naša fronta se već pola godine nije izmijenila.

Talijansko bojište:

Nema ničeg novog.

Balkansko bojište:

Sve je nepromijenjeno mirno. Kako je sada utvrđeno zaplijenjeno je kod Drača 34 talijanskih topova i 14.000 pušaka.

Zamjenik glavara generalnog stožera podmaršal pl. Hüfer.

Izveštaj njemačkog vojnog vodstva.

K. B. Berlin, 4. marta.

Na obema obalama Maase pojačali su Francuzi svoju akciju topništva, i poslije jake vatre napali su na selo Douaumont, i naše položaje koji se naslanjaju na to selo. Oni su posle snažnih borba odbije i, pretrpevši velike gubitke. Opet je zarobljeno preko hiljadu Francuza. Od 22. februara zaplijenili smo 115 topova i 161 mašinsku pušku. Kod Obersepta odbijeni su Francuzi uz teške gubitke.

Bitka pred Verdun-om.

Ogromni francuski gubici. — Djelatnost austro-ugarske motorske baterije.

„Frankfurter Zeitung“-u se posredno javlja iz Parisa, da je Hervé posvetio posmrtnu riječ žrtvama bitke pred Verdun-om, i u njoj priznaje, da je cijela posada prve bojne linije, a to je od prilike 20 do 30 tisuća ljudi, poginula.

I u ovoj se je bici sjajno i uspješno pokazalo vjerno bratstvo austro-ugarskog i njemačkog oružja. Parisko izdanje „New-York Herald“ javlja, da su francuski avijatičari utvrdili, da se francuski front na osam mjesta bombarduje od austro-ugarskih motorskih baterija. Austro-ugarski topovi su imali znatnog udjela u velikom artiljerijskom uspjehu.

Opet jedan engleski poraz na moru.

K. B. Haag, 3. marta.

Nizozemski poštanski brod „Mecklenburg“ potonuo je uslijed eksplozije jedne mine. Englesko-holandski je poštanski saobraćaj prekinut zbog toga.

Privrjedna moć centralnih vlasti.

Prema već ranijoj objavi prvoga marta su Austro-Ugarska i Njemačka uvele u život strožije mjere za vođenje rata podmornicama. Oni se ničim nisu dali zastrašiti od svog energičnog držanja, naročito ne pretećim gestovima, u kojima se sam sebi naročito sviđa predsjednik Američkih Sjedinjenih Država gospodin Wilson. Ovaj gospodin Woodrow Wilson, predjašnji profesor univerze, došao je na visoki i pun odgovornosti položaj u vrijeme, koje je tražilo zaista objektivnog čovjeka, koji prije svega ne podleži nikakvim stranačkim uticajima. Ali Woodrow Wilson nije takav čovjek. Zaista nije pozno prebacivanje, kada se protiv predsjednika američke Unije podiže optužba, da je bilo u njegovoj vlasti skratiti trajanje ovog strahotnog rata za znatno vrijeme. On je prosto imao da zabrani slanje municije iz Sjedinjenih Američkih Država za ententu, i ententa bi, ne imajući snagu organizacije kao centralne vlasti, već odavna morala priznati svoj poraz. Finansijski kraljevi, čelični trust i sva druga veliko kapitalistička preduzeća ne bi napravila tako dobre pazare, ali bi za to Amerika ispunila svoju dužnost ne samo kao neutralna država, već bi se zadužila i prema cijelom čovječanstvu.

Dobro, predsjednik Wilson nije izdao ovu zabranu, na protiv, on je sve radio, da pomogne slanje municije svojim kapitalističkim prijateljima. On nije nikad ni krio svoje antipatije prema centralnim vlastima i nije nikad propustao nijednu priliku, da im pravi smetnje i teškoće. On bi sad opet imao mogućnosti, da otkloni zaoštravanje rata zabranjujući američkim građanima, da putuju na naoružanim trgovačkim brodovima. Ali i u ovom slučaju on se preže u kola entente i nosi ih dalje. Ententa, koja upotrebljava svoju snagu na moru, da podjarmi međunarodno pomorsko pravo, naoružala je sada i svoje trgovačke i putničke brodove topovima, i tako napravila od ovih mirnih brodova razbojničko brodovlje, protiv kojih će sada od 1. marta postupati carsko i kraljevske pomorske snage, kao i pomorske snage carvine Njemačke, kao protiv ratnog neprijateljskog brodovlja. To je, razumije se, vrlo neprijatno, jer će u buduće još veći broj brodovlja entente biti poslat na dno mora, nego do sada; a Engleska i njeni trabanti Francuska i Italija htjeli bi svoje brodovlje da zaštite na taj način, što će na njima dozvoliti vožnju američkim građanima. Ako dakle predsjednik Wilson zabrani američkim građanima, da putuju

na takvim brodovima, izbio bi on jedno važno oružje ententi iz ruke. Ali sve vijesti, koje primamo iz Amerike daju povoda zaključku, da on to ne radi, nego da još staje na stranu nepravde.

Engleska i ostali članovi entente optužuju centralne vlasti, što neće bez odbrane dozvoliti da izgladne. Pošto se ne mogu pobijediti na bojištu vojnicima Austro-Ugarske i Njemačke, hoće na taj način da ih primoraju pasti na koljena, što se njihovim ženama i djeci ne bi dozvolilo dovođenje hrane. Ovaj rat izglednjavanja, najbestijalnija i najnečovječnija pojava, pronalazak je Engleske. Austro-Ugarska i Njemačka morale su zato, da pošlju svoje podmornice, i gdje je bilo moguće da prekinu lanac, sa kojim je Engleska mislila, da udari svoje protivnike. To je nužna odbrana, najprostija i najpoštenija nužna odbrana, koje nalaze centralnim vlastima, da provode do krajnjih granica rat podmornica. Ako gospodin predsjednik Wilson hoće u tome ih spriječiti, staje on na stranu nepravde. Ali Austro-Ugarska i Njemačka neće dozvoliti, da budu spriječene u izvođenju svojih prava.

U ostalom i Engleska i Francuska već su se odavna morale uvjeriti, da je njina „humana“ želja, da centralne vlasti pokore gladju, potpuno propala. Vještina organizacije, koju su centralne vlasti znatno nadmašile svoje protivnike, omogućila im je, da ishranu svojih zemalja tako udese, da sa potpunim umirenjem mogu izdržati i najduže trajanje rata. Doduše, oni u pozadini se moraju poneć ga odreći, ali imaju dovoljno da jedu, imaju hljeba, mesa i povrća, i u patriotskim osjećajima i ne osjećaju odricanja, koja im rat nalaze. Da, čak šta više, centralne vlasti, o čijim privrjednim prilikama ententa još uvek iznosi svakojake bajke, ishranjuje ne samo svoje pučanstvo, nego i dva milijuna zarobljenih vojnika i 37 milijuna duša, koje žive na neprijateljskom zemljištu, koje su oni osvojili. Oni ishranjuju dakle ne samo 120 milijuna svojih građana već i cijelo pučanstvo, koje odgovara od prilike pučanstvu Francuske. Sve stanovnike Poljske, Kurlandije, Belgije, Sjeverne Francuske, Srbije i Crne Gore izdržavaju centralne vlasti.

Misli li dakle ozbiljno ententa, da će moći dobiti bar ovaj rat „gladi“? Čak ni to, što na njinu stranu staje predsjednik Američke Unije neće im ništa pomoći. To može dovesti samo do toga, da se dovede do još većeg jada, ali to neće primorati Austro-Ugarsku i Njemačku, da padnu na koljena. One su nepobjedive na bojištu kao i na svakom drugom polju.

Pokolebane su fronte entente.

Posljednji snažni udari centralnih vlasti kod Drača i Verduna znatno su pokolebali front entente. Od dobrih stratega mogla bi se sada očekivati snažna protivakcija. Pod utiskom uzbuđujućih vijesti o borbama kod Verduna, i pod pritiskom opšte uzbuđenosti, skoro panike u Parisu i u Francuskoj, po višoj zapovijesti, na više mjesta na zapadnom frontu, razvile su englesko-francuske čete življu akciju, kojom se želi nešto da prikrije, u mjesto onoga što savezne čete entente više ne mogu da izvedu — u mjesto snažne protivofenzive. I pored ove tobožnje englesko-francuske akcije, Francuzi ipak čiste pred Nijemcima polje pred Verdunom, i Nijemci su 3. marta opet zarobili preko 1000 vojnika, što ukupno sa ranije zarobljenim Francuzima posljednjih dana na ovoj fronti iznosi 16.000 i šest teških topova. Vatra teškog njemačkog topništva upravljena je sada već u samu unutrašnjost francuske utvrde Verdun. Civilno pučanstvo mora grad da napusti u najvećoj hitnji.

Kao što je živa akcija avijatičara na zapadnoj fronti, gdje je jedan njemački avijatičar 2. marta borio već devetog neprijateljskog avijatičara, isto je tako živa akcija i na istočnoj fronti. Kod Mitane je oboren jedan ruski aeroplan, i iz vazduha je bombardovan kolodvor kod Molodczna. Osim češćih sukoba izvidnica ne javlja se ništa više sa njemačko-ruskog bojišta.

Što pak i Talijani, povodom pada Drača, nastavljaju sa novim lažima, pokušavajući da sa nekom tobožnjom ofenzivom na fronti Soče opravdaju neuspjeh kod Drača, takodjer je razumljivo, i najbolji je dokaz o raznorodnim egoističkim interesima, koji onemogućavaju zajedničku akciju entente.

Ni na balkanskom bojištu nema ničeg naročito značajnog. U Solunu kao i u Valoni, gdje su Francuzi htjeli da pošlju tobožnjih 50.000 vojnika, očekuju vojskovođe entente sa nevjerojatnom fatalnošću da vide ono što će centralne vlasti učiniti sa njima. Pomirili su se s tim, da s njima bude što im sudbina dodijeli. Protiv sudbine se ništa ne može! Ta oni su na Orientu!

Turci na protiv daju opet dokaza, da će buduće opet oni upravljati svojim kismetom. Tempora mutantur! Ne samo vremena, nego i Turci su se promijenili. Još nisu potpuno ni umukli pobjedne fanfare entente povodom napuštanja Erzeruma, a Turci su već krvavo odbili pokušaj Engleza, da se iskrcaju u zalivu kod Akabe. Englezi čine ovdje očajne pokušaje, da se iskrcaju i da sa te strane spriječe napredovanje turske vojske protiv Sueskog kanala. U istom cilju pokušavaju Englezi i da se održe na fronti Jemen, na južnom kraju poluostrva Arabija. Sveti rat je naišao ovdje na opšti odjek, i dobrovoljci — razna arapska plemena — doveli su u ozbiljan položaj Engleze, koji su opkoljeni kod Adena. Emir je istočnog i zapadnog Adena sa svima plemenima Hadramant, koji su do sada bili pod engleskim protektoratom, stao otvoreno na stranu Turaka protiv Engleza.

Tako se postepeno ruši i na istoku i na zapadu trošna kuća entente. Na moru se, akcijom podmornica, nastavlja snažna borba centralnih vlasti protiv entente. Odnosi su se sada još više zategli.

Rat podmornica i Sjedinjene Države.

Jedna zvanična izjava Njemačke i Austro-Ugarske.

„Reuter-Breaw“ javlja iz Washingtona: Grof Bernsdorff saopštio je vladi, da Njemačka ne vidi nikakvog povoda, da svoje upustvo za potapanje naoružanih trgovačkih brodova bez opomene izmijeni ili njegovo stupanje u silu odloži. Zastupnik Austro-Ugarske učinio je vladi sično saopštenje.

Novi podvodni brodovi Njemačke.

Zastupnik „United Press“ u Nju-Jorku, E. W. Ackermann izvijestio je svoj bureau, da je istina, da Njemačka ima nove podvodne brodove, da su oni u stanju da dopru do New-Yorka i da se bez ograničenja svoje pokretne snage mogu natrag vratiti. Jedina razlika izmedju budućeg i dosadanjeg U-brod-nog rata nalazi se u tome, što se u buduće naoružani parobrodi neće smatrati kao mirnodobni trgovački brodovi.

Predsjednik Wilson i Komora.

New-York, 3. marta.

„Associated Press“ saopštava iz Washingtona o događajima u kongresu odnosno putovanja na naoružanim trgovačkim brodovima, da su mnogi članovi predstavnčkog doma i neki senatori izjavili bojazan, da može doći do rata, ako amerikanci ne odustanu od naoružavanja trgovačkih brodova i ako Njemačka svoju odluku o potopljanju naoružanih trgovačkih brodova privede u djelo. Senator je Gore izjavio, da on ne misli, da će javno mnijenje Amerike odobriti rat sa Njemačkom, ako se Njemačka bude protivila da naoružanim brodovima obezbijedi sigurnost. Nebi to bila nikakva žrtva narodne časti a amerikanci bi se čuvali od upotrebe takvih brodova.

Washington, 3. marta.

U senatu je Stone rekao, Wilsonovo je gledište takvo, da bi on, kad bi jedan njemački U-brod potopio jedan trgovački brod, pozvao Njemačku na odgovornost. Ako bi Njemačka htjela da ostane pri svome gledištu, onda bi on gotov bio da odnose sa Njemačkom prekine i da cijelu stvar iznese pred kongres, koji bi imao da riješi o ratu. Stone je izjavio, da ne odobrava gledište predsjednikovo, jer je mišljenja, da je jedan naoružani trgovački brod to isto, što i ratni brod.

Djelovanje podmornica.

K. B. London, 3. marta.

„Lloyd“ javlja iz Bordeauxa: Francuski parobrod „L' Akme“ potopljen je na putu za Dünkirchen kod ostrva Dyen-a; šest je osoba nestalo.

K. B. London, 3. marta.

Prema zvaničnim izvještajima admiraliteta, engleski je skupljač mina „Primula“ torpedovan i potopljen 1. marta u istočnom Sredozemnom Moru. Posada je, osim tri čovjeka, spašena i iskrkana u Port-Saidu.

K. B. Bern, 4. marta.

„Petit Journal“ javlja iz Boulogne-a: U kanalu La Manche pojavio se, kako se javlja, jedan sumnjiv brod, koji može biti druga „Mowee“. Englesko-francuske krstarice dobile su zapovijest, da brod unište.

Italija neprijatelj Srbije.

Radujemo se, što već danas nailazimo na potvrdu naših saopštenja, odnosno ove teme iz prošloga broja, i to sa strane engleskog političkog autoriteta, dakle sa neprijateljske strane.

U „Manchester Guardian“ priča Sir Arthur Evans istoriju o propasti Crne Gore i to nevjerojatno iskreno. On tvrdi, da je u ugovoru, koji je predhodio stupanju Italije u rat, engleski ministar spoljnih poslova pristao, da veliki dio Austrije, koji je naseljen Srbima, Hrvatima i Slovencima, u slučaju pobjede saveznika anektuje Italija.

Glavni uspjeh, od ovog ustupanja slovenskih nacionalnih prava bio je, da je svaki zajednički ratni plan izmedju Italije i Srbije bio nemogućan, da su austrijski Srbi izgubili oduševljenje za stvar četvornog sporazuma i da su se hrvatske pukovnije na Soči sa Italijom hrabro borile. Ova pogodba je spriječila, da Srbija dađe veće koncesije Bugarskoj. Do ovoga trenutka je francuska flota u Jadranskom moru držala austrijsku u šahu. Italija je pak tražila, da se ova ratna zona njoj ostavi. Resultat toga je bio, da su u kritičnom momentu pohoda na Crnu Goru austrijski podvodni brodovi gospodarili obalom i služili su se slobodno Kotorskim zalivom, koji je Francuska dotle blokirala. Crnogorska vojska bila je ostala bez hrane i municije. Evans tvrdi, da je talijanska vojska od 25.000 ljudi sa topovima lako mogla da spase ključ Lovčena. Italija je pretpostavila, da jednu malu ekspediciju pošlje u Valonu.

Dakle, dokazano je Italiji od strane njihovih saveznika, šta su upravo Srbija i Crna Gora ententi bili: srestvo da bi došli do cilja. Rusija je htjela na Jadransko more i Srbija i Crna Gora morali su da liju krv za Rusiju. Italija je htjela Jadransko more za sebe, Srbija dakle, nije smjela na more, a Crnu Goru je Italija ostavila bez pomoći.

Balkanske vijesti.

„Put zahvalnosti“ predjašnjeg srpskog prijestoljonasljednika na dvorovima entente.

Paris, 3. marta.

„Agenzia Havas“ javlja iz Atene: Početkom marta poći će bivši srpski prijestoljonasljednik u pratnji ministra predsjednika Pašića

u Rim, Paris i London, da zahvali silama entente za ono što su Srbiji učinili.

Ova vijest potpuno odgovara običaju entente i njoj potčinjene predjašnje srpske vlade, da se politika licemjerstva i laži nastavi do kraja. Izgleda kao pakosna poruga, kad Aleksandar Karagjorgjević, koji je nekada bio srpski prijestoljonasljednik, putuje u London, Paris i Rim, da zahvali tamošnjim kabinetima za ono, što su Srbiji učinili; to jest on će im zahvaliti, što su zemlju gurnuli u nesreću i potom je bezdušno iznevjerili.

Neuspjeh misije generala Sarail-a.

Atena, 5. marta.

Francuski general Sarail, glavni zapovjednik vojske u Solunu, koji je u specialnoj misiji doputovao u Atenu, i bavio se ovdje nekoliko dana, bio je primljen u audijenciju od kralja Konstantina i konferisao je i sa članovima grčke vlade. Prema vijestima antenskih listova misija generala Sarail-a u Ateni potpuno je neuspjela i general se je nezadovoljan vratio u Solun.

Sobranje o ratu i politici.

Sobranje otpočelo u utorak debatu o adresi. Najprije je govorio vođa demokratske stranke Malinov, koji je u opšte tražio, da vlada pokloni više povjerenja opoziciji i da je uputi u sva pitanja, kao i da objasni zaključene ugovore i savezničke dužnosti i prava, koja iz toga proizlaze. Malinov je naglasio, u koliko prijestoljna besjeda to izostavlja, kada govori samo o bombardovanju Dedeağaç-a od strane Engleza i Francuza. Ali nije manji škandal, kad velika Rusija bombarduje nezaštićeni grad Varnu. Vlada mora toliko ići napred, da bi Bugarska mogla poslije rata ostati u zakonitoj imovini svega stečenog zemljišta i da ne bude nikakvog uzroka za prijekore. Poslije je Malinova govorio vođa socijalista Sakazov, koji je izmedju ostaloga naglasio, da bi Bugarska s obzirom na opšte stanje, mogla voditi samo takvu politiku, koja odgovara budućem razviću i zajedničkom životu balkanskih naroda. Naročito se ne smiju zadobijene oblasti u Mačedoniji dovesti u opasnost polaganjem prava na provincije, koje su izgubljene u Rumuniji.

Talijani u Valoni.

Sofija, 3. marta.

Ovdašnji listovi objavljuju vijesti, koje su prišjele preko Bitolja, da se posljednjih dana, a naročito poslije pada Drača, Talijani u Valoni veoma rdjavo osjećaju. Tobože će Valonu braniti 80.000 Talijana, ali niko više ne vjeruje u to, da bi se moglo odoljeti pobjedonosnim austro-ugarskim i bugarskim četama. Zatim, vrlo rdjavo stoji sa snabdjevanjem hranom talijanskih četa u Valoni, došlo je do ozbiljnih izgreda, pri kojima je ubijeno nekoliko talijanskih vojnika. U opšte je usvojeno, da će Talijani vrlo skoro pobjeći i iz Valone. Već su preduzete mjere za ukrcavanje talijanskih četa.

Zahvalnost Arbanije za oslobodjenje Drača.

Bečka je arbanaška kolonija nputila caru i kralju Franji Josipu I. brzojav u kome mu izjavljuju najtopliju zahvalnost za oslobodjenje Drača od neprijatelja arbanskog naroda. sa jedinom molbom, da Njegovo Veličanstvo car i kralj aranskom narodu svoju tako često i bogatu dokazanu blagonakloust ukaze i u budućnosti. Dalje su poslali zahvalni brzojavi glavnom zapovjedniku vojske maršalu nadvojvodi Fridrihu, ministru vanjskih poslova barunu Burian-u, glavaru glavuog vojnog stožera general-pukovniku barunu Couradu pl. Hörzendorfu, ratnom ministru zapovjedniku III. vojske general-pukovniku pl. Kövess-u.

Najnovije brzojavne vijesti.

Poraz Talijana u otvorenoj bitki.

Basel, 3. marta.

O događajima u Arbaniji pišu švajcarski listovi, da je i prva velika otvorena bitka pred Dračem, u kojoj su se mjerile talijanske i austro-ugarske snage, sa svim jasno pokazala veliku nadmoć Austro-Ugarske.

Ženeva, 29. februara.

„Temps“ veli, da pobjegla posada iz Drača iznosi 55.000 vojnika, medju ovima 20.000 Arbanasa i 35.000 Talijana.

Dostojna ocjena pobjede u Njemačkoj.

Berlin, 3. marta.

U političkim i vojničkim krugovima odaje se sjajnom uspjehu austro-ugarskih četa kod Drača najradosnije priznanje. S pogledom na mjesne teškoće samog preduzeća nema, prema ovdašnjoj ocjeni, dovoljno pohvalnih riječi za primjerno postrojenje operacije i njeno izvođenje najodanijom hrabrošću četa.

Podizanje bagdadske željeznice u ratu.

Berlin, 4. marta.

Prema izvještaju „Vossische Zeitung“-a izjavio je turski poslanik u Kopenhagenu, Dževad-beg, koji inače stalno stanuje u Stockholmu, jednom suradniku „Politiken“-a:

Rad na podizanju bagdadske željeznice nastavlja se i od kako je rat. Najmučnije je bilo podizanje pruge od Konie do Adane, jer su svuda imali da se buše tuneli i podižu mostovi. Nedovršeni su ostali samo izvjesni dijelovi pruge između Adane i Bagdada. Podizanje pruge se nastavlja prema ranije utvrdjenom planu. Čak ni kad je rat izbio mi nismo otpustili talijanske radnike, koji su kod nas stupili u službu za podizanje pruge. Pred kraj 1917. godine moći će se željeznicom putovati od Berlina sve do Bagdada.

„Drhteća“ Italija i njena vlada.

Zürich, 5. marta.

Jučeranja sjednica je talijanske komore otvorena govorom reformatorskog poslanika Bissolati-a, koji je rekao, da Italija drhtajući gleda užasnu borbu, koju ima Francuska da izdrži kod Verduna. Francuska neka bude uvjerena, da ni osjećaji Italije na Soči nisu bili samo protiv Austro-Ugarske, nego i protiv Njemačke. On moli predsjednika komore, da dostavi uvjerenja talijanske solidarnosti sa francuskim oružjem i vjernost za ideale, jednodušnost i slobodu Francuske. Pošto je dom nekoliko trenutaka zaludno čekao, da Sonnino ili koji drugi od prisutnih ministara kaže koju riječ odobravanja, izjavio je predsjednik parlamenta Marcora, da bi on rado priveo u djelo Bissolatijev zahtjev, jer on misli, da niko ništa protiv toga neće imati.

Rusija u nevolji.

K. B. Kopenhagen, 4. marta

U „Novoje Vremja“ napada profesor Pilenko ministra spoljnih poslova Sazonova zbog njegovog posljednjeg govora u dumi i utvrđuje, da je on u opšte učinio nepovoljan utisak, jer je bio prazan, pun mračnih nagovještavanja, a o određenoj politici nije u njemu bilo ni rečji. U „Rječi“ tvrdi knez Lwow, da je raspoloženje bilo dume vanredno mlako.

Rat na moru se produžuje.

K. B. Washington, 3. marta.

Njemačka je naredila poslaniku Bernstorfu, da izjavi Sjedinjenim Državama da bezbjednost, koja je data ranije, još uvijek važi, ali da se ona odnosi samo na trgovačke brodove. Bernstorf je saopštio vladi, da Njemačka nema razloga da promijeni njene odluke, odnosno uništenja oružanih trgovačkih brodova ili da odloži njihovo stupanje u život. I austro-ugarski predstavnik je isto saopštio američkoj vladi.

Jedna značajna svečanost lojalnosti u Jerusalimu.

K. B. Carigrad, 4. marta.

Izvestilac „Agence telegraphique Milli“ u Palestini javlja: Vicegeneralisim Enver-paša došao je u pratnji u Jerusalim i posjetio je Omar-Džamiji i druga sveta mjesta. Za vrijeme njegove posjete došle su sve uleme Palestine, šejci raznih sekta i mnoge ugledne ličnosti, da pozdrave Enver-pašu i održe molitve za pobjedu i za napredovanje Islama. Poslije ovoga je vicegeneralisim posjetio grčkog patrijarha i patrijarhe ostalih vjeroispovjedi i krišćanska sveta mjesta, gdje su ga dočekali starješine vjerskih opština. Prilikom njegove posjete priredjene su vjerske svečanosti. Velika crkva Alkama bila je svječano ukrašena i veliko zvono, koje se samo pri vanrednim svečanostima upotrebljava, zvonilo je u slavu događaja. Vjerske starješine čitali su molitve, da bi turska država, koja već stoljećima daje sveštenicima raznih vjeroispovjedi najveća prava i slobode, iz ovoga rata, koji se vodi za slavu prava, izašla pobjedonosno. U govorima, koji su povodom ove svečanosti držani, isticano je, da krišćanstvo od doba velikog kalifa Omera koji je tako isto posjetio

Alkama, živi u sreći i blagostanju pod zaštitom muslimana i da vlada od dana mobilizacije ukazuje svemu stanovništvu svako staranje i dobročinstvo. Pri rastanku pozdravljeni su oduševljeno od sviju prisutnih generalisim Enver-paša i zapovjednik vojske Džemal-paša. Cio grad je bio okičen zastavama. Svaka je opština u svome gradskom kraju podigla slavoluke. Oduševljeni doček, koji je stanovništvo Palestine priredilo vicegeneralisimu Enver-paši prilikom njegovog pregleda vojske u Palestini i Siriji i znači odanosti tog stanovništva prema carskoj vladi, predstavljaju povjesnički događaj od velikog domašaja.

Dnevne vijesti.

Beogradska elektrana.

Za vrijeme borbi oko Beograda znatno je oštećena i dijelom razorena beogradska elektrana. Kada su naše čete ušle u Beograd, cio je grad bio u mraku. Zato je i bio jedan od glavnih razloga carsko i kraljevskog vojnog gradjevinskog odjela, na čelu sa vojno gradjevinskim direktorom carsko i kraljevskim podpukovnikom Alfredom Eeyl-om, da se sve opet dovede u red, kako bi se grad što prije osvijetlio. Blagodareći velikoj revnosti, sa kojom je gradjevinsko odjeljenje pristupilo ovom radu, uskoro su osvijetljavale električne svjetiljke glavne beogradske ulice, a zatim su osvijetljavane redom i sve ostale ulice. Danas je osvijetljenje u Beogradu udešeno bolje, nego li što je to ikada ranije bilo za vrijeme mira.

Nekadašnja elektrana sada je najvećim dijelom već popravljena i opet radi. Prije je ovdje elektrika bila dvojaka i to tako zvana „stalna struja“ i „izmjenična struja“. Ali nijedna od ovih dviju struja, kada su u Beograd ušle carsko i kraljevske čete, nije mogla da se upotrijebi. Mreža za izmjeničnu struju morala je tek da bude postavljena i ona je iznosila 75 kilometara. Moralo je da se izvrši osim toga i premještanje kabela. Do sada je postavljeno oko 2500 metara samo gornjih električnih vodova. Na mrežu za izmjeničnu struju namješteni su transformatori, od kojih su za sada u upotrebi 70 komada.

Mreža za stalnu struju, koja osvijetljava glavne ulice, upravo unutrašnjost grada, bila je naročito mnogo oštećena. Sada je pak najvećim dijelom već potpuno popravljena. Glavne ulice, kao i pristanište osvijetljavaju se velikim kružnim svjetiljkama (t. zv. Bogenlampe), obično od 800 do 1000 svijeća. Do sada je namješteno oko 225 ovakvih kružnih svjetiljki. Namještene žice za ove svjetiljke iznose oko 50 kilometara, i one su sasvim iznova morale da budu namještene.

Za osvijetljenje je ostalih ulica i privatnih kuća morala da bude popravljena potpuno razorena žičana mreža. Do sada je osvijetljeno oko 60 vojnih ureda i 960 privatnih kuća sa oko 18.000 svjetiljki, zatim je na ovu mrežu vezano i oko 2000 svjetiljaka za osvijetljavanje ulica. I nov most preko Save osvijetljava se električnim osvijetljenjem iz beogradske carsko i kraljevske elektrane.

Što se materijala tiče, od kako su u Beogradu carsko i kraljevske čete, izradjeno je ovdje oko 80 kilometara sprovodne žice i kablova. U mnogim bolnicama, smjestaštima za zarobljenike, barakama i školama, sprovedeno je sasvim iznova električno osvijetljenje. Do sada je samo u ovim zgradama sprovedena elektrika za 3600 novih svjetiljki. I u časničkom domu sprovedeno je sasvim novo električno postrojenje za 160 svjetiljki.

Električna centrala, koja je još prvim bombardovanjem bila znatno oštećena, prilikom drugog bombardovanja skoro je sasvim razorena. Najveći dio mašinerija morao je djelimično da bude iz osnove popravljen, a djelimično sasvim zamijenjen novim mašinerijama, gdje je popravka bila uopšte nemoguća. Ovaj rad u centrali bio je u toliko otežan, što je sve ovo moralo da se izvrši bez prekida rada. Osim glavne centrale popravljene su i dvije sporedne centrale i također uvedene u rad.

Čuvajte se podvale.

Jedan je stanovnik grada Beograda uhvaćen i predat sudu, što je izmamljivo novac od rodbine interniranih pod izgovorom, da je policijski agent i da može kod glavne vojne uprave ishoditi oslobodjenje interniranih srpskih državljana. Pri tome je, od prilike, ovo pričao: U vojnoj glavnoj upravi postoji jedna komisija, koja pregleda molbe, za otpust, interniranih. Za ovakovu molbu treba priložiti: 3

krune za biljeg, 10 kruna za pisarničke troškove, i 100 kruna za još neke „takse“. Posljednju označenu svotu dijeli predsjednik komisije sa članovima iste. Stanovništvu se ne mora naročito kazati, da je ova priča od prve do posljednje riječi lažna. Na molbu za oslobodjenje interniranih ne treba utrošiti ni jednog helera za biljeg i takse. U opšte sasvim je uzaludno podnašanje ove molbe, pošto je interniranje izvršeno iz naročitih opravdanih razloga, a vrlo su rijetki slučajevi, da se ove tražnje mogu ispuniti. Osobe, koje su bile žrtve ove varalice, ili kojima je ma na koji način novac izmamljen, pozivaju se, da u svom ličnom interesu, ovo prijave carsko i kraljevskom policijskom komesarijatu.

Dr. Sven Hedin u Beogradu.

Glavoviti je švedski književnik i ispitivač dr. Sven Hedin prošloga četvrtka, putujući za Malu Aziju, proputovao kroz Beograd. Sven Hedin će se, putujući preko Carigrada, zadržati u Bagdadu, odakle će o stanju u Mesopotamiji siljati svoje izvještaje.

Njemački konzulat u Beogradu.

Prema izvještajima primljenim sa nadležnog mjesta dopunjujemo vijest o otvaranju njemačkog konzulata u Beogradu u toliko, da će za sada do dalje naredbe, sve stvari ovog konzulata biti u rukama zapovjednika carsko njemačkog etapnog zapovjedništva 12, gospodina kapetana pl. Wrangela.

Brzi rad redarstva.

Noću između 27. i 28. prošlog mjeseca bio je pokraden u svom stanu Dimitrije Majdanović iz Beograda, Bosanska ulica broj 37. Odnosen je budjelar sa 1888 dinara gotovog novca, više mjenica i dionica u vrijednosti od 22.000 dinara, kao i pisma. Oštećeni je izvjestio idućeg jutra policijsko kotarsko zapovjedništvo broj 1., ma da nije mogao dati naročite podatke o lopovu. Poslije dva sata pošlo je za rukom naredniku U. i oružniku K. carsko i kraljevske vojne policije, da ispitaju vinovnika u licu Janka Pavlovića, kelnera u hotel Takovu, i da pronadju u njegovom kaputu i postavi od cipela ušivene novčanice, kao i hartije od vrijednosti. Budjelar, koji je prestupnik bacio, takodjer je našao oružnik. Pod težinom ovih dokaza, priznao je isprva uporno lažljivi lopov, koji je predat vojnom sudu, i sada očekuje tešku kaznu. Izvanredna brzina i obazrivost, kao i vještina, kojom je pošlo za rukom naredniku U. i njegovim pomagačima, da uhvate krivca i cijelu veliku lopovsku družinu, — osvijetljavaju na najuspješniji način solidnu vrijednost — sa velikim staranjem i stručnim znanjem — izvježbanih policijskih organa carsko i kraljevske vojne vlasti.

Dobrotvorno veče.

Kao što je objavljeno, 8. marta (po novom) u hotel Kolarcu, Makedonska ulica broj 1. prirediti će umjetničko veče njemački i austro-ugarski vojnici (humano priredjivanje u korist beogradske sirotinje). Karte se mogu dobiti osim već naznačenih mjesta: 1. u ekspediciji carsko i kraljevske mosne brane, 2. carsko i kraljevske mjesnog zapovjedništva, 3. carsko njemačkog etapnog zapovjedništva, 4. uredništvu „Beogradskih Novina“ i 5. u veče na blagajnici, još i u radnji Vasića i Jocića, Beograd, Knez Mihajlova ulica broj 10.

Smrtna presuda.

Ces. i kralj. je okružno zapovjedništvo smederevačko u Palanci osudio prekim sudom seljake Andriju Jankovića, Ljubisava Marića i Radoja Marića, svi iz Kusatka, okruga smederevskog, na smrt na vješalima, zbog zločina prostoga ubijstva, što su 27. januara 1916. podstrekom trećeg optuženog, ubili seljaka Danila Brkića u dvorištu njegove kuće puškom i batinom po glavi. Pošto nije bilo dželata, smrtna je kazna izvršena striljeljanjem.

Neeksplozirana zrna.

Još jednom opominjemo gradjanstvo, da nadjene i neeksplozirane granate i šrapnele zbog velike opasnosti od eksplozije ne pokreće sa nadjenog mjesta, dok o tome ne javi policijskim ili vojnim vlastima. Takva neeksplozirana zrna treba ostaviti na nadjenom mjestu, i odmah obavijestiti najbližu policijsku okružnu komandu. Samo dodirivanje takvih zrna moglo bi biti veoma opasno za okolinu. U selima pronadjena mjesta ovakvih zrna treba odmah prijaviti najbližoj oružničkoj straži.

Zvanične objave.

Objava car. i kr. vojnog gradjevnog odjelenja u Beogradu.

Od 1. januara unatrag pobirati će se pristojba za vodu. Mjerilo za pobiranje ove pristojbe biti će veličina pojedinih nastanjenih prostorija. U tu svrhu napravljene su prijavnice sa rubrikama, pa je svaki kućevlasnik odnosno najamnik stana obavezan u roku od tri dana takvu prijavicu kod nadležnog mu policijskog kvarta pribaviti si i u roku od daljnih sedam dana tu prijavicu, valjano i savjesno ispunjenu kod istog policijskog kvarta povratiti. Vlasnici kafana i gostiona, kao i svako drugo trgovačko poduzeće, obavezani su osim stana i upotrebljavane dućanske prostorije navesti. Tko nezna tu prijavicu ispuniti prema kvadratnim metrima, neka naznači dužinu i širinu dotičnih prostorija. Na primjer: jedaća soba 6 metara dugačka i 5 metara široka, predsoblje 4 metra dugačko i 3 metra široko i t. d. Upozoruje se svatko, da prijavicu savjesno i istinito ispunji, jer ako se po nadzornicima primjeti, da je tko neistinu napisao, biti će dotični sa novčanim kaznama, odnosno zatvorom kažnjen. Isto tako će najstrože biti kažnjen onaj, koji prijavicu pravodobno ne preda. U Beogradu, dne 2. marta 1916.

U Beogradu, dne 2. marta 1916.

Svi djaci i učenici srednjih škola (realke, gimnazije, trgovačke škole, zatim učenici učiteljske škole, stručne i zanatske škole) iz Beograda treba odmah da se prijave sa svojim svjedočanstvima gradskom odboru, Makenzijska ulica br. 40. Djake, koji nisu ovdje, imaju prijaviti njihovi rodnici, a ako je moguće neka donesu i svjedočanstva. Tko se ne javi za tri dana, poslije objavljena ove zapovjesti, biti će kažnjen.

Beograd, 4. marta 1916. g.

Carско i kraljevsko kotarski zapovjednik major Franz s. r.

Carско i kraljevsko kotarsko zapovjedništvo grada Beograda objavljuje:

Svi zubni liječnici i zubne liječnice neka se odmah prijave carско i kraljevskom vojnom stožernom liječniku dr. Pöschmiller-u u kotarskom zapovjedstvu grada Beograda, Knez Mihajlova ulica broj 19. major Franz s. r.

Umrli.

Gospođa Johanna (rođena Albala), a supruga gosp. Izaka Löwy-a, člana firme Marić i Riznić, preminula je u Beču 24. februara 1916 god.

MALIOGLASNIK.

LJEKARSKA POMOĆ.

Zubni i očni ljekar i operator med. Dr. J. Stanković ordinira od 9—5 sati. Beograd, Kapetan Mišina 3. 213—1

Zubni ljekar Aleksandra Kostantinović preselila se u kralja Milana ul. br. 34 (Terazije). Ordinira od 9—12 i 3—6. c138—1

Cjelokupnog ljekarstva Dr. Načđa Stanojevićeva ordinira od 2—4 po podne Stan: Sv. Savska ul. 1 — preko puta Hotel „Slavije“. c111

ZUBNI LJEKAR Ljubica Stanojevićeva vrši pregled od 11—12 sati prije podne, a lječenje preko cijelog dana. Stan: Sv. Savska ul. 1 — preko puta Hotel „Slavije“. c111

KUPOVINE I PRODAJE.

Na prodaju odmah salon, spavaća soba i namještena kuhinja u Prote Mateje ul. 36. Uпитati u Makedonskoj ul. 16 (Kožarska radnja). c181—2

2 upotrebljena ormana za led (ledenice) traže se odmah da se kupe Zenny Tajtazak delikatesna radnja Knez-Mihajla ul. 37. c209—2 kod „Sonde“.

Rafove za kolonijalnu radnju, 12 metra u kvadratu sa ostalim prinađnostima, potrebuje jedna ovdasnja radnja. Ko ima na prodaju neka se obrati administraciji ovog lista pod „Z. V. 145“. c154—2

Jaja, guščija Emdeška za nasad, dva gusana, i jedan kasapski panj prodaju se. Uпитati: Villa Kremić — Čuburski potok. c151—2

Jedan izlog stakleni

podesan za sve radnje, prodaje se. Obratiti se: Ratarska ulica 109. c195—2

Simon Landau Knez Mihajlova ulica 27 preporučuje svoju dobro sortiranu radnju porcelanske i staklarske robe i prodaje en gros i en détail po umjerenim cijenama. c124—2

NAMJESTENJA.

Traži se jedan vješt i iskusan vinogradžija. Javiti se Uzun Mirkova ul. 5. c196—3

Tražim napoličara sa ženom

za baštu za usjeve sa vinogradom od 3000 čokota i voćnjakom od 250 raznih rodnih drveća. Za uslove obratiti se sopstveniku: Mitru Jovanoviću, trgovcu, Miloša Velikog ul. 57. c. 201—3

Žena traži kakvu službu pri kavanu ili u kakvoj privatnoj kući. Obratiti se Makedonska ul. br. 42. c199—3

Krojač

potpuno spreman u svome poslu traži stalno mjesto. Pismene ponude sa uslovima slati uredništvu ovog lista pod „D. M. 177“. c177—3

Tvornica Soda — Vode traži jednog mladića, koji dobro poznaje varoš. Ignjat Slanger Kralja Aleksandra ul. 92. c160—3

Studentkinja

koja je studirala hemiju u Berlinu, traži mjesto u hem. laboratoriji, apoteci, drogeriji etc. Ponude slati administraciji ovoga lista pod „L. Z. 140“. c128—3

Jedan vješt i Iskusan baštovan

nudi se za sve baštovanske poslove kao za voćarstvo, povrtnarstvo, vinogradarstvo, kalemljenje loze i t. d. Ignjat Ljević Mutapova ul. br. 15. c175—3

STANOVI.

Izdaje se odmah stan sa namještajem (kuhinja i spavaća soba) u Kumanovskoj ul. 2 I. kat. c183—4

2 namještene sobe sa predsobljem izdaju se odmah. Danićeva ul. br. 11. c167—4

Soba sa zasebnim ulazkom, elektr. svjetlom, zgodna i za kakvu malu kancelariju, po potrebi i sa namještajem, izdaje se. Obilježev-Venac 24. do „Ruskoš Cara“. 204—4

Traži se

Jedna namještena soba, za dva gospodina sa opskrbom. Ponude pod „E. K. 198“ administraciji ovog lista. c198—4

Za izdavanje

kafana „Mirijevo“ ulica kralja Aleksandra, i jedan dućan Čika Ljubina ul. br. 5. Za uslove obratiti se Petroviću Miloša Velikog ul. 65. c161—4

Podesan lokal

na živom mjestu sa rafovima i ostalim prinađnostima za kolonijalnu radnju potreban je jednoj ovdasnoj firmi. Ko ima neka se ponudom obrati administraciji ovog lista pod „A. R. 146“. c154—4

Traži se jedna

zasebna kuća sa više odjelenja u blizini Terazija. Kirija zagarantovana. Za bliže uslove obratiti se M. Kostuha, Beogradska ul. br. 70. c171—4

Izdaje se lijepo namještena soba

sa 1—2 postelje. Na prodaju jeftino ogledalo od 3 metra visine sa zlatnim ramom i postoljem za cvijeće. Gundulićeva ul. 6 (do Telefonske Centrale). c176—4

RAZNO.

Gospodinu Isidoru Radovanoviću trgovcu Kraljevo Molim javite mojoj sestri Mari Gavrilović, opančarki, da sam zdravo stigla i u kući sve dobro zatekla. c187—5 Simka Jovanović.

Bravarska radnja

Lomina ul. br. 44. Vršim opravke šporeta, kreveta, brava, ključeva, vodovoda, klozeta, kupatila, zapušene kanalizacije i t. d. Boža Gjurij prije M. Vujić. c192—5

Renovirana knjigovezačka radnja

Aleksandra Hristova Kralja Milutina ul. 38. preporučuje se upravnici c. i k. kancelarija za izradu protokola, mapa, kutija, knjiga za biblioteke i t. d. Nudi se knjižarima i gjačkim roditeljima za ukoričavanje knjiga. Cijene solidne. U radnji se govori njemački. 42

Dječje haljinice

kao i bijelo rublje za gospođe, gospodu i djecu izragijem po umjerenom cijeni. Primam i sve opravke na izradu. Milica Milošević, Pop Lukina ul. 4. (Varoš-kapija). c94

Gospodinu

Milanu Vlajkoviću svešteniku Smederevo. Sa svojima stigla sam zdravo kući. Zora Kuzmanović. c189—5

Gospodinu

Petru Spasojeviću Kraljevo Molim javi mojoj porodici, da sam zdrav i neka odputuje za Kragujevac, gdje ću i ja doći. Obačun sa tobom svršiti ću kada dodješ u Beograd. c191—5 Pozdrav Ilija.

Nikoli Božiću,

proti Kraljevo Vaša kuća i pokućanstvo kao i Kosino u cijelosti je; kod Vas u kući Vaša je sestra, treba da dodjete jer je rada da putuje. c202—5 Kosara Ristić.

Familija

Salomuna Alkalaja nalazi se u Beogradu, stan Dobračina ul. 22. Radnja: Kralja Milana ul. 42. Ako bi tko šta znao o mom sinu

Isaku S. Alkalaju

može me o tome izvestiti ili u radnji ili u mom stanu. c185—5

Milojević firmopisac

neka se odmah javi zbog hitnoga posla Zenny Tajtazaku bakalsko-delikatesna radnja Knez-Mihajla ul. 37. 210—5 kod „Sonde“.

Bečka „Feinputzerei“

preporučuje se poštovanoj publici. Pere i pegla najčistije sa najbrizljivijom poštudnjom veša. „Hochglanz“ — Pegleraj Čika-Ljubina ulica 6. 54

Milici Ivanović

bolničarki Mitrovića—Kosovo javlja njen muž Ljubomir Ivanović, slikar da je u Beogradu te i ona ovamo dodje. c206—5

Gospoju

DARINKU Dragana Stevanovića inžinjera u Gornjem-Milanovcu izvještava njena zaova Sonja, da joj je javljeno, da su prijatelj Jova, Dragan, Dragi i Pavle zdravi. Stojan i Pavle su u Rimu. c197—5

Pucerka

Dajem na znanje svojim poštovanim mušterijama i ostaloj gospodi, da od sad primam veš na pranje, peglanje i glanciranje u mojoj kući u Moskovskoj ulici br. 88. Sa poštovanjem Katica Popović. c168—5

Gospodin

Vasa Petrović, trgovac u Trsteniku molim se, da kaže gospođi K. Cvijović učiteljici koja stane kod njega, da su joj sestre u Beogradu, Resavska ul. br. 76 i da treba odmah da dogje ovamo. c174—5

Spremna hotelska kuvarica

po rođenju Njemica, traži namještenje. Uпитati: Kralja Aleksandra 57. c200—5

Gospodinu

Ljubi Novakoviću Kraljevo Kao što sam Vam već javila kuća je dosta oštećena; potrebno je da što prije dodjete. Lepina je kuća ostala sama. Baba Kata je u duševnoj bolnici. Cajka. c172—5

Bravarsko-instalaterska radnja

Jankovića i Stanimirovića Resavska ul. br. 63a Preporučujemo svojoj poštovanoj mušteriji našu dugogodišnju radnju. Vršimo bravarske opravke kao šporete, čunkove, rerne, ključeve, kapije, ograde i t. d. Preduzimamo instalacije vodovoda po kućama, kupatila, umivaonika, klozeta, kuhinjskih česama, pivskih aparata i t. d. Brza usluga i solidne cijene. S poštovanjem Panta Stanimirović c157—5 bravar

NESTALI.

Umoljavam svakog onog ko bi ma šta znao izvestiti me o Iliji S. Nikoliću knjigovogji iz Beograda, rodom iz Velikog Orašja, da to odmah učini. Biću mu unapred zahvalan. Milisav Marković, trgovac Bosanska ul. br. 27. c164—6

Molim poznanike i prijatelje, ako bi tko bio u stanju izvestiti me o mom mužu

Cvetku Božinoviću

kavanaru iz Beograda neka se obrati administraciji ovog lista ili u kafani „Talpari“, Ratarska ul. br. 69. Magdalena Božinović sa djecom. e194—6

PREDAVANJE.

Satove njemačkog, francuskog, engleskog i srpskog jezika, daje jedna gospođa. Uпитati svako prije podne od 10—12 sati, Resavska ul. br. 21. c166—7

VODOVODNE LISTE

ispunjava arhitekta N. TELALOVITS, preduzimač Kraljica Natalija ul. br. 68.

Vladislav Palić

koji je kao poslastičar bio na službi pri srpskoj časničkoj (oficirskoj) menaži u Nišu, još od povlačenja srpske vojske iz Niša nije mogao biti pronađen. Tko bi što o njemu znao, neka se obrati administraciji ovog lista pod „Emilia Palić“. c186

Našem milom sinu — bratu

† MILOŠU STANKOVIĆU medicinaru davat ćemo godišnji pomen 25.9. marta t. g. u crkvi na novom groblju u 10 1/2 časa prije podne. OŽALOŠĆENI: otac Dr Jovan, mati Draga i sestra Ljubica.

Ekspositura Peštanske Ugarske Komercialne Banke u Beogradu
 vrši bankarske i trgovačke poslove svake vrste,
 Otposlavlja novčane pošiljke za Austro-Ugarsku, Njemačku i neutralne zemlje
 :: PRIMA ULOGE NA ŠTEDNJU I VRŠI MJENJAČKE POSLOVE PO UMJERENOM TJEČAJU. ::

Saopštenja o izgubljenim.

Primilo smo upite od slijedećih lica:
b. 11. Jovan P. Banković iz Pirota, sada u Zürichu, Universitäts Strasse 38. — moli, da mu se pošlje izvještaj o majci i ostaloj porodici.
b. 12. Milan Marinković iz Valjeva, sada u Ženevi, svratište „Strassburg“, moli, da mu se pošlje izvještaj o ženi i djeci, koji su ostali u Valjevu.
b. 13. Ćira K. Vasić, član firme Mihajlo Vasić, Beograd, Kralja Petra ulica 43., moli za izvještaj o ženi, koja je ostala u Beogradu. Njegovo je mjesto bavljenja za sada Solun, kafana Krystal.
b. 14. Živko Grujić, član firme Sava A. Jovanović i komp., Požarevac, za sada u Ženevi, hotel Bellevue, moli za izvještaj o svojoj ženi Darinka Ž. Grujić i djeci i pita dali je dućan otvoren.
b. 15. Sotir Ilić, član firme Kosta Ilić i sinovi Leskovač, za sada u Ženevi, Rue de Rhoue 57., raspituje se za sudbinu svoga brata Blagoja, za koga je čuo, da je interniran od bugarske vojske. Pita, da

li su njegova mati, snaja Jelena sa djecom Dobrila i Zagorka zdravi i da li su sada u Leskovcu. I brat Vlada stigao u Ženevu zajedno sa ženom brata Milana, koji je također u Ženevi.

b. 16. Petar Bogavac iz Kraljeva, za sada u Ženevi, svratište „Terminus“, moli za izvještaj o svojoj porodici, koja je ostala u Kraljevu.

b. 17. Milorad Z. Lalović iz Uba, za sada kao ratni zarobljenik u Doboju (Bosna), moli svoju majku Leposavu S. Lalović, Ub, da mu pošlje 250 kruna. On je zdrav i odaje puno priznanje za lijepo postupanje od strane carskih i kraljevskih četa.

b. 18. Janačko T. Mucopolos iz Svilanjca, za sada u Solunu, Rue St. Nicola 31, moli za izvještaj o svom bratu i radnji u Svilanju.

Odgovore na gornja pitanja, pozivajući se na navedeni broj, treba preko najbližih vojnih vlasti poslati na uredništvo „Beogradskih Novina“ — bojna pošta 131.

Otvaranje škola u Beogradu i pokrajini.

I.

Svečano otvaranje osnovne škole u Banjici.

Miran kulturni rad, koji je sebi naša slavna vojska stavila kao cilj u okupiranoj Srbiji otpočeo je u subotu 26. februara svečanim otvaranjem osnovne škole u Banjici. Ovo je lijep napredak, koji će mnogo doprinjeti zbliženje naroda i vojnih vlasti.

Ovo mjesto, koje leži u živopisnoj prirodi čini sa svojim čistim, bijelim kućama, dobrim putevima, i svojim seljanima, koji su sad navikli na red i čistoću, na svakog stranca prijatan utisak. Ovo lijepo mjesto se za ovaj dan svečano odjenulo. Novo je udešena školska zgrada njenom ukusnom dekoracijom privedila prijatno iznenađenje. Ona je bila okićena vijencima od jela, zastavama, grbovima austro-ugarske monarhije, slikom Njegovog Veličanstva cara i kralja i slikama slavni vojvodja. Ispred školske zgrade ukazala se divna živopisna slika, ljudi i žene sa sela, predsjednici i kmetovi, časnici i vojna glazba, koja je veselo svirala, ispunjavala je prostor ove svečanosti, i sa napetošću su se očekivali prijavljeni gosti iz Beograda.

Oko 11 su sati prije podne stigli zapovjednik mosne brane u Beogradu generalmajor pl. Rhoen, artiljerijski potpukovnik Reif i kotarski zapovjednik major Franz. Dočekao ih je kotarski zapovjednik kapetan Chytil. Glazba je svirala carevku, a potom su tri seoske djevojke predale generalu so i hljeb u znak blagodarnosti i poštovanja. Nakon toga je predsjednik opštine Stavanov držao slijedeći pozdrav:

„Mnogo poštovani gospodine generale!

U ime banjičke opštine i njenog stanovništva, blagodariam za dobročinstva, koja ste do sada našem narodu ukazali. Mi vam dugujemo vječitu blagodarnost, jer smo vašom dobrotom došli do mogućnosti, da obradimo naša polja, koja su uslijed dugih ratova sa raznim silama jako napuštena bila. Vašom dobrotom dobili smo dosta sjemena, u čemu smo bili oskudni, i na taj način je naš narod spasen od gladi. Radujemo se, što ste vaspitanje naše djece uzeli u vaše ruke, i potpuno smo uvjereni, da ćete vi ovoj napačenoj zemlji dati jako željeni mir. Neka nam je Bog u pomoći! Živio!“

Ove riječi su izazvale iskreno odobravanje i pošto se opet sve umirilo, uzeo je riječ kotarski zapovjednik kapetan Chytil:

„Rat, koga su vaš bivši kralj i vaši zavedeni političari otpočeli sa nama, svršen je našom pobjedom. No mi ipak prema vama prijateljski postupamo, sve dok vi budete mirni i poslušni, jer dobro znamo, da su vaše vodje Rusi podgovorili, a oni su vas poslije iznevjerili. Kako ste vi susjedi tako velike carevine, kao što je naša monarhija, pod slavnom vladavinom Njegovog Veličanstva cara i kralja Franje Josipa I., trebali ste, da težite zatim, da ste u slozi sa nama. Tada bi vi u miru sa nama živili i imali bi samo koristi od toga.“

Vama su napunili glavu ludim idejama. Vaša luda vlada je zamišljala, da će naše granice prekoraci i osvojiti. Tko još o tome sanja, biti će razbijen od naše silne vojske.

Sad smo mi ovdje i vidimo, da se vaše vodje nisu mnogo za nas starale. Od silne politike nisu imali vremena, da misle na dobro zemlje i njenog stanovništva. Vaša zemlja je dobra i plodna, ali vas

nisu naučili, da je iskoristite tako, kako se to čini u svim kulturnim državama. Gdje god se pogleda, svuda djubre i nečistoća. S toga kod vas ima još zaraza i bolesti, koje se u drugim kulturnim državama više ne pojavljuju.

Vaše stočarstvo, vaša trgovina stoje još kao u početku i idu pogrješnim putem. Škola imate vrlo malo. Skoro niko ne zna da čita i piše. Uslijed toga odrasli kod vas znaju koliko i djeca. Vi ne možete, da razlikujete istinu od laži. Tako ste postali žrtva vaših političara, koji su se na vaš račun bogatili.

Mi ćemo vam dati savjete, kako ćete štetu, koju vam je rat donio brzo nadoknaditi. Mi smo suzbili zarazu u vašoj zemlji, mi ćemo od vaših prljavih mjesta stvoriti čista, bogata i cvjetna sela. Pokazati ćemo, kako treba da je uređena moderna opštinska uprava. Vašu djecu ćemo da obogatimo znanjem. Za sve je ovo potrebno, da ste vrijedni i puni volje. Morate biti pažljivi i naše savjete slušati. Biti ćemo vam u svemu na ruci.

Danas ćemo, da otvorimo školu za vašu djecu i učiti ćemo ih svemu, što je dobro i plemenito. Tražim od matera, da svoju djecu šalju redovno u školu, da bi dobili zdrav osnov za srećniju i bolju budućnost. Na kraju ćemo sa vjernošću i poštovanjem spomenuti vašeg novog vladara Njegovog Veličanstva cara i kralja Franju Josipa I. Živio! Živio! Živio!“

Ovim zanošljivim riječima cijenjenog kotarskog zapovjednika slijedili su burni usklici i pod zvicima carevke, krenuli su se gosti ove svečanosti u divno dekorisanu školsku dvoranu, gdje se iz stotinu mladih grla ponovilo: Živio! General je razgovarao sa velikim i malim, išao je u narod, koji je zajedno sa djecom bio nahanjen iz jedne pokretne kuhinje i hljeb je dijeljen iz visoko natovarenih kola.

Održan je ručak u časničkoj menaži, na koji je bio pozvan i predsjednik opštine.

General major pl. Rhoen je za vrijeme ručka toplim riječima iznio priznanje kotarskom zapovjedniku kapetanu Chytilu. Pohvalio je odličnu organizatorsku djelatnost i jaku stvaralačku moć zapovjednikovu i poželio mu najveći uspjeh u daljem radu. I predsjednika je opštine upozorio na velike i svete dužnosti, koje njega očekuju i potstrekao ga je, da i dalje radi u interesu njegovih bližnjih i da razvije patriotizam.

Ovo je bio jedan lijep dan, koji se u Banjici nikada neće zaboraviti.

II.

Škola u Dušanovoj ulici broj 13.

Sa odredjenim ciljem i brzo, jedno za drugim ispunjava carsko i kraljevsko glavno vojno zapovjedništvo svoja obećanja. Prije pet dana je

Podlistak.

† Carmen Sylva.

K. B. Bukurešt, 2. marta.
Kraljica udova Jelisava umrla je jutros u 8 sati i 35 časaka.

Jedna je žena umrla, a dvije kraljice se sahranjuju. Pjesnikinja Carmen Sylva, i kraljica Jelisava.

Prije nekoliko dana je javljeno, da je kraljica lahko nazebla, danas je već njenu boljku prekratila smrt. Ona brzo sljeduje svome mužu, kralju Karolu I. tvorcu nove Rumunjske. On se njome vjenčao kao princesom od Wied-a (rodjenom 29. decembra 1843. u Neuwied-u), i ona je ovom velikom čovjeku bila velika žena.

Nije ona težila za svojim mužem na političkom polju — to je bilo daleko od ove velike ženske duše — ali u ljubavi se ona uzdigla do najviše.

Svoj najteži jad blažila je na taj način, što se zauzimala za tuđe jade. Strahotna sudbina je ovoj osjećajnoj, iskrenoj materinskoj prirodi odnijela rano jedino, ljubljeno dijete. Tiha, ali u toliko veća tuga i bol ispunjavahu od tada njena pjesnička djela. I na književnom polju nije

ona zaboravljala na svoj narod, i sa svojim prevodom „Rumunjski pjesnici“ već 1881. godine doprinijela je ona mnogo za upoznavanje rumunjskih književnika. Njoj ima i inače mnogo da blagodari rumunjska književnost, jer je ona u svakoj prilici pomagala podizanje rumunjske književnosti. I ako je ona gajila ljubav i za svoj raniji zavičaj na Rajni ipak ona nije zaboravljala, da oda priznanje i ljepotama svoje nove otadžbine, iz čijih je kaža ona napisala i svoju tragediju „Meister Manole“, prvi put predstavljenu na bečkom carskom Burgtheatru. Od smrti njene nezaboravne čerčice bavila se kraljica najradije u svom šumskom zamku Peleš, i tu je živila sa svojim bajkama, znajući samo za svoju veliku brigu oko staranja za slijepe, i uopšte staranja za dobročinstva.

Na njenom grobu stoji najljepši, najtrajniji spomenik, koji se može staviti na grob kneževima, blagodarnost usrećenih ljudi.

U ruskome ropstvu.

(Svršetak).

Trećim razredom sam dva dana putovao do Petrograda, spavao sam skoro za sve vrijeme putovanja, a pored, iznad i ispod mene su često

bila kola puna Kozaka, koji su mirisali na juhtovinu (kožu) i ili su hrkali ili medju sobom tiho razgovarali o nedaćama rata. Prisluškivao sam razgovor nekolicine gragjana i tako sam saznao, da se gotovo u svim stanicama ispred Petrograda nalaze prazni vagoni u pripravnosti, ako i ovdje kao i Kievu bude potrebna evakuacija. Žalbe na skupoću, grdnje na Nijemce, bio je monotoni razgovor ovog naroda, na čijem se licu nikad ne može vidjeti osmjeh.

Sa nekim sam svečanim osjećanjem kročio na petrogradsku stanicu i umješao sam se u velikovaroški vrtlog, koji me je tako reći zamorio, poslije nedjelju dana stajao na Nevskom prospektu.

Cio otmjeni život u Petrogradu komentariše se većinom na ovoj lijepoj velikoj ulici. Ona se, kao i cijela varoš, jako razlikuje od svih ostalih varoši u carevini. Ona je evropski prozor Rusije, nju je osnovao Petar Veliki. Danas se ona zove Petrograd, a prije su je Rusi nazivali Peterburg, i on je spasio Rusiju pored svih poraza u Karpatima i Mazurskim jezerima. Šovinizam je narastao u Rusiji, za vrijeme rata gotovo koliko i u Francuskoj. Smiješno je samo to, što cijela Rusija traži proizvode centralnih vlasti. Od najprostije svjetiljke do najmodernije lo-

otvorena druga carsko i kraljevska osnovna škola u Beogradu i to u Dušanovoj ulici br. 13. Broj učenika se s dana u dan povećava. Prvi razredi muške i ženske škole, morati će se zbog pretrpanosti, podijeliti u paralelne razrede. Upravnik ove škole, časnički aspirant Ivan Werner, kome se odmah poznaje da je učitelj po zanatu, vodi u isti razred i one, koji su željni znanja kao i matere, koje su tek dovele dijete na upis. To je prvi razred. Tek što se vrata otvore, cijelo malo društvo skoči, kao elektrizovano, i gleda slobodnim, veselim očima pretpostavljenog pravo u oči.

To isto se dešava u sva četiri razreda muške kao i ženske škole. Sva djeca daju čiste i jasne odgovore, iz njihovih pogleda se čita povjerenje prema njihovim novim učiteljima, sa napregnutom pažnjom saslušavaju svaku riječ sa usana strpljivih učiteljica i učitelja. Djeca su, nakon skoro trogodišnjeg prekida pod rdjavom srpskom vladom, željna školske obuke. Ovi mališani su za ovo kratko vrijeme učinili znatne napretke, naročito u disciplini i lijepom vladanju.

Djeca se neće odgajiti za licemjere, na protiv za vrijeme odmora, mogu se ona, po volji, sita naigrati.

Docnije, čim vrijeme bude manje promjenljivo, praviti će se sa učenicima i učenicama izleti u polje. U opšte nastava će biti na sasvim modernoj osnovi i prema tome imati će ova mladež sistematska tjelesna vježbanja. Kuhinja za siromašnu djecu otvoriti će se i pri ovoj školi. Veliki posao je zadalo umivanje svakog djeteta prije prijema. Tek tada su se ispoljile lijepe dječije glavice.

Po nekad bi koja i suviše brižna mati, koja ove nove ustanove cijeni po starim srpskim, zabrinuto zapitala, da djeci ne prijete kakve opasnosti po zdravlje. Njima neka je još jednom rečeno, da jedan, naročito školski liječnik, pazi na sve sanitetske mjere. Ali u opšte, svi stariji su srećni, da su im djeca došla u energične ali mile ruke priznatih stručnjaka, koje će još nepokvarenu mladež odgajiti u korisnog člana ljudskoga društva.

Nastava će biti u svim razredima i svima krajevima zemlje na srpskom jeziku, a po slijedećem planu:

Raspored je izradjen za pet razreda, pri čemu su razredi IV. i V. spojeni u oba odjeljenja. Program obuhvata nastavu o vjeri, prema uputstvu, koje je izradio jedan vojni sveštenik, dalje čitanje, pisanje, računjanje sa odlično izvedenom postepenošću, prema mogućnosti shvaćanja za razne godine starosti, od osnovnih pojmova do najviših zahtjeva, koji se i u Austro-Ugarskoj traže od učenika u posljednjim osnovnim školama. Nastavni plan polaze s pravom veliku važnost za društveno obrazovanje: ponašanje,

komotive sve su to proizvodi centralnih vlasti; sve je bilo u tuđim rukama izuzimajući industriju oružja.

Ja sam nosio jednu kapu, koju sam kupio u Rusiji, a kakvu gotovo svi Rusi nose, i kad sam je više razmotrio, vidio sam da je jedne iz „Cattaro factory“ odnosno „Cattaro Fabrik“, a engleski je bilo napisano samo zato, da bi se austrijski proizvod bolje dopadao Rusima. Jako sam se obradovao ovom malom otkriću. U opšte, rijetko sam kad toliko uživao kao kad posmatrajući nedosjetljive Ruse naročito Petrogradjane. Kada sam na primjer šetao preko Konjogradskog boulevara i tamo posmatrao vježbu regruta — ovakva vježbanja mogla su se svakoga dana vidjeti i pred carevim dvorom na Nevi, pred opustjelom palatom njemačkog poslanstva i t. d. — tada bi me ovi regruti napadali kao besposličara. Morao sam tada prikupiti svu snagu da ne prsnem u glasan smjeh. Naravno pod ovakvim okolnostima posjetio sam i kupatilo, no to nije nikakvo čudo, jer sam docnije u Wiborgu u Finlandiji bio u bioskopu, dok su me detektivi tražili u okolinu, a poslije toga sam sa svim slobodno sjeo u voz, koji me je vozio dalje mome cilju.

Proveo sam tri dana i dvije noći inkognito

slobodan govor, držanje. Nastavni je jezik domaći. Osnovna znanja iz geometrije i prirodne povjesnice isto sa tako rasporedjena na nastavne osnove raznih razreda. Slobodoručno crtanje, krasnopis, tjelesno vježbanje obavezni su za sve razrede. Kao što već ovaj kratki izvod pokazuje, ovo je raspored, koji i kod svih obzira na napuštenost srpske školske mladeži ipak zadovoljava sve suvremene zahtjeve na pedagoškom polju i daje jamstva, da će vlasti postići njihov visoki cilj.

Novi život u Srbiji.

Život u Valjevu.

— Pismo iz naroda —

Valjevo, 25. februara.

Narod okruga valjevskog i varoši Valjeva sa oduševljenjem pozdravlja danas carsku i kraljevsku vojsku, koja je zavela ne samo red, već održava svuda i primjernu čistoću, kakva se obično nikada ranije nije održavala nigdje u Srbiji. Narod u tome vidi prvi uslov za svoje zdravlje i za zdravlje svoga podmlatka.

Isto tako se radi sa neopisanom voljom i na poboljšanju ekonomskog života narodnog. Učinjeno je sve, da ove godine bude uzorano i posijano više nego ikada do sada. U svima sreskim rasadnicima stručne ruke već čine svoje; a u okružnom poljoprivrednom rasadniku, što je u samom Valjevu, vidi se ogroman rad i napredak pod neposrednim nadzorom okružnog zapovjednika.

Okružno zapovedništvo poklanja prvu brigu izradi i opravi puteva, tako da se danas više radi na popravci puteva u okrugu valjevskom nego ikada ranije u mirno doba.

Za vrijeme sadašnje okupacije prva škola u Srbiji otvorena je u Valjevu i to baš na Sv. Savu ove godine, na svečan način. Predavanja se drže u velikom.

Jedan valjevski penzionar.

Narodna privrjeda.

Obrada vinograda.

Kako vinogradi trebaju naročitu njegu to su oni uslijed ratova, koji su posljednjih godina vogjeni u Srbiji jako oštećeni. Glavna vojna uprava obratiće naročitu pažnju, da se vinogradi održe — naročito oni, koji su kalamljeni na americkoj podlozi. Dakle raditi će se i na ovoj poljoprivrednoj grani, ali ova obrada ne smije da ide na štetu važnijih poljskih radova. Uzetiće se u obzir i veće parcele još ne kalamljenih, ali ipak dobro održanih vinograda, ako je njihov prihod toliki, da se njime može stanovništvo manje više izdržavati. Ali ima i mnogo napuštenih vinograda, koji se nalaze u rdjavom stanju i nisu kalamljeni, i prema tome obećavaju vrlo slab prinos. Kako bi na taj način ostao veliki dio zemlje

u lijepom Petrogradu na širokoj Nevi, studirao sam objave po ulicama, kojima se saopštavaju razna naredjenja vojnog starješine upućena radnicima, počevši od mjeseca septembra; uživao sam u tuči i svadji mase svijeta pred prodavnicama životnih namirnica, vozio sam se na tramvaju, gdje mi je zamjenjena srebrna rublja sa Romanov-jubilarnom poštanskom markom, koja je sad važila kao novac. Ruski ministar finansija je baš sad pokušao, da kovani novac, koji je narod čuvao, zamijeni poštanskim markama, dajući im vrijednost novca. Svakog dana je u novinama bila popunjena čitava rubrika kažnjenih za prikupljanje bakra. Svijet je u masama prikupljao bakar, da ne bi sasvim postradao. Ali, na žalost, morao sam uskoro dalje, i najveće teškoće sam imao u Finlandiji.

Zbog odvojenosti Finske je prelaz preko njene granice isto toliko težak, kao prelaz granice carevine. Ali gdje nije prodrila jaka volja? Tako sam došao u Finsku, u lijepi Suvmen, i bilo mi je, kao da sam iz ružnoga sna prešao u lijepu bajku od Runeberga, najvećeg finskog pjesnika, koji je i srpske narodne pjesme preveo (1830. godine).

Kako sam disao u ovome čistom i lijepom svijetu na moru? I kako želim, da se ovom na-

bez ikakve koristi, to će se ovakvi vinogradi preorati, ili će se na njima zasaditi povrće. Ovo će se učiniti, što je žito i povrće mnogo potrebnije, a i što se poljoprivredne sprave i materijal (galica) za odgajivanje vinograda teško mogu nabaviti.

Uredjivanje monopola duhana.

Pregovori ismedju mjerodavnih faktora odnosno prodaje duhana u okupiranim djelovima Srbije privedenu su kraju i c. i k. glavna vojna uprava izdala je već propis o stvaranju maloprodaja duhana, koji mi niže objavljujemo.

Pitanje monopola duhana uredjeno je na taj način, da se mogu prodavati jednako austrijski, kao i ugarski i bosanski produkti duhana. Srazmjerna, odnosno udjela pojedinih uprava nije utvrđena. Prodaja je duhana ustupljena Ugarskom bankovnom i trgovačkom dioničarskom društvu, a čista će dobit od monopola upotrebiti u upravine svrhe pojedinih okruga.

Po naredbi glavne vojne uprave W. G. N. 1842 od 24. februara 1916. ustanovljavaju se maloprodaje duhana.

Pri otvaranju istih imati će se u vidu na prvo mjesto autsro-ugarski ratni invalidi, potom udove i siročad palih ratnika, a tek u nedostatku ovih uzeti će se u obzir i druge molbe. Ove molbe treba podnijeti car. i kr. kotarskom zapovjedništvu grada Beograda. Ovoj molbi treba priložiti zvaničan dokaz, da je molilac invalid, udova ili siroče paloga ratnika, i da ima toliko srestava, koliko je potrebno, da se uredi jedna mala prodaja. Dalje treba naznačiti, gdje namjera da otvori dućan. Kod maloljetnih molilaca mora se naznačiti osoba, koja će ovu trgovinu da zastupa; pouzdanost ovakog lica moraju kompetentne mjesne vlasti da zajamče izdajući uvjerenje o njenom vladanju.

Kupovina suvih šljiva.

S obzirom, da je neophodno potrebno prikupljanje svih životnih namirnica u zemlji, počela je c. i k. glavna vojna uprava veliku akciju u prikupljanju suvih šljiva, koje su kao što je poznato glavni produkt srpske poljoprivrede. U tom cilju obrazovan je odbor, koji će da preduzme kupovinu suvih šljiva. U ovaj odbor su ušli: peštanska Trgovačka banka, bečka Union banka, bosansko-hercegovačka Zemaljska banka i nekoliko izvoznika šljiva. Oni će sve šljive u zemlji, od proizvođača, da orkupe po cijeni od 40 helera po kilogramu, ako su dobre. Ova kupovina biti će u ime i na račun glavne vojne uprave, dvije trećine će se odmah ustupiti gouvernementu za vojsku. C. i k. glavna vojna uprava ima prava i na treću trećinu, ali se ona u tom slučaju mora izuzeti najdalje do 31. marta ove godine. Poslije ovog označenog vremena može odbor šljive da izveze. Kako mjerodavni krugovi procjenjuju, da će biti do 250 vagona šljiva, to će ovom kupovinom glavna vojna uprava da pripremi veliku količinu dobre hrane, a i lijepa svota novca prodrijeti će u najšire slojeve stanovništva.

rodu ispune svi zahtjevi: samostalnost i sloboda! Ova zemlja i ovaj narod su prirodni, zdrav izvor, koga ni ruska carska moć nije mogla da otruje i ovaj narod, koji je svojom energijom uspio, da ni jedan finski vojnik ne mora ići u rat za Rusiju. Ovaj narod će pobjedom centralnih vlasti, ili vlastitom snagom, da se oslobodi ruskog ropstva. To sam čuo od naroda, putujući kroz ovu divnu zemlju.

Na ovome putu sam prvi put došao na morskou obalu. Bilo je baš veče. Sunce se gubilo u vodi, i večernje rumenilo je teklo kao krv preko uzburkane morske površine; izgledalo mi je kao da gledam kako se zemljine grudi, teško dišući, dižu i spuštaju. Bio sam sasvim sam sa morem, šumom i stijenama. Bilo mi je tako teško, da se vratim u stvarnost.

Bio sam radostan kada sam poslije nekoliko dana bio na otvorenom moru, jedna me je ladja ljubezno primila. U jednom ormanu za odijelo otpočela je moja prva vožnja morem ka neutralnoj Švedskoj. Prošli smo mine oko Aladskih ostrva i pored ruske stražarne ladje i poslije 24 sata smo srećno prispjeli u Švedsku.

Najzad opet, nakon četiri i po mjeseci, u slobodi, medju slobodnim ljudima!

Ratna žetva grada Beča.

Općina grada Beča obradila je 2.000.000 četv. metara površine, na kojoj je urodilo raznog živeža: 203 vagona krumpira, 57.000 kilograma pasulja, graška i luka, 190.000 glava kupusa, kelja, salate i kelerabe, 4 vagona zobi i slame, te 12 vagona sijena. Školska je mladež obradila 136.290 četv. metara, na kojoj je površini urodilo 15 i pol vagona krumpira, 28.000 kgr. komušarice, te 95.000 glava kupusa i ostalog povrća. Na zemljištima, što ih je grad Beč kao ratne vrtove prepuštao na obradivanje svojim namještenicima i privatnicima, a u površini od 475.000 četv. metara, urodilo je 33 vagona krumpira, 86.000 kgr. komušarica i 193.000 glava kelja i ostalog zelenja. Taj je uspjeh nadišao svako očekivanje, pa će se ove godine još i intenzivnije obradivati „ratni vrtovi“ grada Beča.

Kupovina žita u Rumuniji.

Drugi ugovor sa centralnim vlastima.

„Secolo“ javlja iz Bukurešta: Između Rumunije i centralnih vlasti potpisan je drugi ugovor. Po ovom ugovoru prodaje Rumunija 100.000 vagona kukuruza, zobi i ječma centralnim vlastima, koje su kupile i sav prošlogodišnji kukuruz, što iznosi također preko 100.000 vagona.

Balkanska željeznica ubrzana sa tri sahata.

Balkanski voz, koji će se 1. maja uvodjenjem ljetnjog voza ustanoviti, neće biti samo na svojoj liniji Beč—Dresden ubrzan, nego na cijeloj pruzi. Predviđeno je, da će se njegova vožnja skratiti za tri sahata. U mjesto 59 do 60 sahati vožnje od njemačke do turske prijestonice dovoljno će biti samo 56 sahati. Ubrzanost će se poglavito uvesti na balkanskim željeznicama, a naročito na bugarskim i orientalskim. Red vožnje pruge od Budimpešte preko Breslave i Berlina ostati će u glavnom nepromijenjen. Ipak će se iz Berlina nešto kasnije otputovati, a Berlin sa Friedrichstrasse u mjesto 8:15 tek u 8:20 napustiti. Bitno će biti ubrzan ogranak pruge Dresdena. U mjesto 7:20 uzet je u izgled 7:55, dakle pre 8 sahati, polazak Anhaltske željeznice iz Berlina. Potrebno ubrzanje treba da se naknadi na austrijskim željeznicama. Tako i u obratnom pravcu hoće da se ubrza vožnja skoro sa pola sahata tako da se iz Beča i Dresdena stigne u Berlin u 10:20 u mjesto 10:48 sahati. Saobraćajni dani ovoga voza ostaju nepromijenjeni. Isto tako je ostao nepromijenjen broj i provoz kola (vagona).

Nestašica pšenice u Engleskoj.

Londonški strukovni list za žitnu trgovinu prosudjuje u svom posljednjem broju vrlo nepovjerljivo mjere, što ih prema engleska vlada, da osigura zemlju žitaricama. List primjećuje ponajprije, da vlada u opšte ne pomišlja na to, da pokrije cijelu potrebu zemlje žitaricama za hljeb, već hoće samo da popuni rezervu na pšenici, koja se je znatno smanjila, pa veli, da prema tome nadalje ostaje na privatnoj trgovini i teret i odgovornost, da udovolji normalnoj potrebi zemlje. Ova je zadaća međutim za privatnu trgovinu neizmerno teška obzirom na to, da cijena pšenice iznosi 70 šilinga po kvarteru, što znači po prilici 325 maraka po tonu, kao što i obzirom na skupu vozarinu, koja iznosi 30 šilinga po kvarteru, a ponajpreče uslijed toga, što agenti protivničkih vlada u veliko kupuju pšenicu na tržištima, na koja je Engleska upućena. Uz ovakve okolnosti traži se od privatnoga trgovca više moći i sposobnosti, nego li je on može imati. List završava konačno ovako: „Naša je rezerva na pšenici u lukama vrlo malena, a oni, koji bi se imali brinuti, da se ta rezerva popuni, postaju sada nervozni. Položaj je kritičan, a vlada, kako se čini, nije kadra, da ga sa svojim osnovama poboljša.“

Amerikanska pšenica za Grčku.

Iz Berlina se javlja, da je grčka vlada nabavila u Americi veću količinu pšenice, koju će pod američkom zastavom dati dopremiti u Grčku.

Padanje ententnog zajma u Americi.

Kako iz Newyorka javljaju, pao je ondje uslijed poraza, što ih ententa doživljava na svim ratištima tečaj ententnog zajma na 94 po sto.

Razne vijesti.

Rasturanje autograma vojskovođa.

Praško pobočno središte carsko i kraljevske ustanove za staranje o vojsci, uputilo je molbu najistaknutijim i najpoznatijim austro-ugarskim i njemačkim

vojskovođama da ga snadb sa izvjesnim brojem karata sa njihovim slikama i svojeručnim potpisom, a sa ciljem, da ga potpomognu u patriotskom radu. Na ovaj način će svaki moći da nabavi lijepu uspomenu na velike vodje iz ovoga velikog vremena. Slijedeće vojskovođe su već stavili na raspoloženje njihove svojeručne potpise: 1. Austro-Ugarske: Generalpukovnik barun Konrad pl. Hötendorf, šef c. i k. generalnog stožera; zapovjednik ratne mornarice admiral Anton Haus; konjički general Ed. pl. Böhm-Ermolli, pješadijski general Svetozar pl. Borojević, konjički general Viktor Dankl, general-pukovnik Herman pl. Köves, konjički general Karl barun Pflanzer-Baltin, podmaršal Pavao pl. Puhallo i podmaršal Arthur pl. Arz;

2. Njemačke: maršali: pl. Bülow, pl. Hindenburg i pl. Mackensen; veliki admiral pl. Tirpitz, general pukovnici: pl. Eichenhorn, pl. Linsingen i pl. Woysch, generali pl. Beseler, pl. Emmich, pl. Gallwitz, pl. Scholz, Liman pl. Sanders i Lundendorff.

Svaki zainteresovani treba, da se obrati za carsko i kraljevske pobočno središte ustanove za staranje o vojsci u Pragu (II. Mariengasse 36.)

Balkan i Orijent.

Udruženje za državno-naučno obrazovanje u Beču održati će niz predavanja o kulturnim i naučnim prilikama u Grčkoj, Bugarskoj, Rumuniji, evropskoj i azijskoj Turskoj, Prednjoj Aziji i Egiptu, dalje o željeznicama na Balkanu i plavnosti u Sredozemnom moru. Ova predavanja će održati gospoda: direktor banke Broch, profesor pl. Düring, dvorski savjetnik Frankfurter, viši gradjevinski savjetnik Friedrich, poslanički savjetnik Georgiev, profesor Grünberg, profesor Haberlandt, profesor pl. Kraetz, dvorski savjetnik Musil, profesor Oberhammer, doktor Schaffer, profesor Strisower i profesor Wilhelm. Predavanja će se održati na sveučilištu u dvorani broj 7. Ovaj niz predavanja otvoren je uvodnom svečanošću u velikoj dvorani donjo austrijske trgovačke i zanatske komore. Pri ovom je otvaranju održao poslije pozdrava od strane predsjednika ovoga udruženja tajnog savjetnika Dr. Cwiklingskog, dr. Heinrich Friedjung predavanje. „Balkanska politika velikih sila do 1913. godine.“

„Jedro“.

I drugi broj „Jedra“ lista, za članove bos-herc. saveza Austrijskog pomorskog društva, ugledao je svjetlo ovih dana u Sarajevu, te nas je svojom vanjskom opremom i svojom jedrom i zdravom sadržinom upravo iznenadio. Po svemu se vidi, da u Herceg-Bosni ima mnogo latentnih i intelektualnih snaga na polju lijepe knjige, koje isčekuju samo zgodan čas, da izbiju na vidjelo. Tu zgodu im je donekle pružilo „Jedro“ u kojemu se može svako ogledati, koji ima smisla za ljepote mora i za interese pomorstva uopšte.

Na čelu drugoga broja ima lijepa slika grada Splita, te luke budućnosti, a u tekstu kratka, ali sočna monografija od Vj. Jelavića. „Porast vlasti monarhije na Jadranskom Moru“ uvodni je članak u listu, te nam u zgodnim crtama tumače kako i koliko je porasla vlast naše monarhije na moru, nakon zauzeća Lovčena. U članku „Arbanija“, pisac nam u lijepoj crtici dokazuje važnost arbanskoga primorja na vlast monarhije na Jadranskom Moru. „Rat na Jadrani“ je nastavak članka, u kojima se crtaju historički događaji, koji su se zbili na tom našem moru tekom vijekova. Zanimive su i crtice „Dvije bos-herc. luke — Neum i Sutorina“, te „Bosanski krajišnik na moru“. Prva je iz pera dra Nikole Z. Bjelovučića. „Pomorska trgovina Turske“ je vrlo zanimiv članak iz pera g. Vj. Jelavića, u kojem nam pisac daje prilično iscrpljiv pregled pomorske turske trgovine prije današnjeg svjetskog rata. „Tri dana u Trstu“ je nastavak poveće putopisne crtice od Stjepka Ilijića. U ovom dijelu putopisa ističe se lijep ulomak, u kojemu se opisuje spomenik meksikanskoga cara Maksimilijana u Trstu. Vrlo je zanimiv i poučan te vrlo dobro ilustriran članak „Morske mine“, u kojemu nas pisac upućuje u tajne tog novijeg ratnog oružja. Pjesma „Pozdrav Jadranskom Moru“, od Stjepka Ilijića, odlikuje se dubinom misli i epskom širinom sadržine, te se čita sa osobitom duševnom nasladom. U članku „Pomorstvo i počeci filozofije“, urednik lista Ivo pl. Dobržanski nam tumači lakim stilom, koliko je pomorstvo još iz davnih vremena uticalo na razvrtak filozofske nauke kod svih naroda. Vrlo je zanimljiva i humoreska od Mihajla Milanovića-Sarajlije „Barkom po debelom moru“, u kojoj nam pisac šaljivim stilom crta svoju prvu „katastrofalnu“ vožnju na debelom moru. List nadalje obiluje „iskri-

cama“ i aforizmima o moru, koje zgodno dolaze uz ostali tekst, jer se sve odnašaju na glavnu temu, naime na more. I listak je raznovrstan i zanimljiv, te se s interesom čita.

Slike su pak uopšte dobre i aktuelne, te zgodno ilustriraju tekst, tako, da čitatelj dobiva u svijesti jak dojam o svemu, što čita. Između ostalih ilustracija ističe se slika Njegove Preuzvišenosti zemaljskog poglavara Bosne i Hercegovine Stjepana pl. Sarkotića. Lijepo su slike „Bar u Crnoj Gori“, „Einden“, „Bouvet“ i t. d.

U kratko rečeno: i ovaj drugi broj našega „Jedra“, lijepo je uspio, te ga preporučamo općinstvu, kao dobru poučnu i zabavnu, a uz to i jeftinu lekturu. Pojedini broj stoji 30 h, a godišnja pretplata iznosi 3 K, dočim članovi pomorskog društva primaju list badava.

Rumunjska i Švedska protiv Rusije?

Novi povremeni spis „Svensk Lösen“, koji je između ostalih švedskih novina vrlo rado čitan, donosi u svom posljednjem broju članak, koji zaslužuje naročitu pažnju. Žali se što u Bukureštu nema švedskog poslanstva i otud dolazi do ovog zaključka: „Ako bi nam bio potreban intiman kontakt ma u kojoj državi, to bi prvenstveno trebao da bude u Rumunjskoj. Rumunjska i Švedska nalaze se u boku prema Rusiji. Rumunjska ima irendentu u Besarabiji, Švedska u Finlandiji. Još od ostalih neutralnih država u Evropi jedine su Švedska i Rumunjska, koje na osnovu svojih vojnih izvora i strategijskih položaja mogu biti od odlučne važnosti po ishod ovoga rata. Mi se ovdje u Švedskoj moramo naviknuti na misao, da li bi jedan obavezni sporazum između nas i Rumunjske, da zajednički u sporazumu sa centralnim vlastima ustanemo protiv Rusije, dovoljno bi bilo, da Rusiju natjeramo, da savije koljena. Pri tome još ne bi bilo sigurno, da moramo izvući svoj mač. Može biti da bi već sama pretnja sa Rumunjskom bila dovoljna, da se naša narodna misao ostvari, a svijeti onaj mir približi, za kojim svi težnu. Švedska bi na taj način došla do pobjede bez krvi, a politika aktivnih neutralaca bila bi sjajnim trijumfom krunisana.“

Nov užas za ententu.

Nevidljiva podmornica.

Borba podvodnim brodovima postaje za ententu sve neprijatnija. Francuska je pomoćna krstarica „Provence II.“ potopljena od podvodnog broda, koji nije ostavio nikakvog traga ni prije, a ni poslije napada. Francuski izvještaj konstatuje, da je „Provence II.“ pogodjen po zadi i da je potonuo za 14 časaka. „Agence Havas“ javlja o ovome iz Parisa:

Pomoćna je krstarica „Provence II.“, koja je trebala da preveze čete u Solun potonula 26. februara u Sredozemnom moru. Po vijestima, koje su ovom stigle, 296 brodolomnika se iskrcalo na Maltu i odatle su, na 400, koje francuskih koje engleskih izvidničkih brodova, koji su na poziv bezičnog brozjava pritekli u pomoć, odvezeni na Milos. Po kazivanju poslanika Bokanovsky-a, koji je pridodat glavnom stožeru vojske, nije se periskop vidio, ni prije, ni za vrijeme, dok je brod tonuo. I od torpeda nije bilo nikakvog traga, niti se za vrijeme eksplozije primjetio kakav ošmrk. Stalno se motrilo. Posluga oko topova ostala je do posljednjeg trenutka na svome mjestu. Na brodu je zajedno sa posadom bilo od prilike 1800 ljudi. Vrijeme je bilo vedro, sa vrlo malom maglom. Izgleda, da je oštećena paluba. Pogodjen je po zadi i potonuo je za 14 časaka. Ne zna se, da li su se splavovi, kojih je bilo dovoljno na palubi, mogli upotrijebiti. Deset brodova je bilo na mjestu ove nesreće. Traga se još uvijek.

Ogromna humanitarna objava.

Impozantan skup jevrejskog stanovništva u New-Yorku, kao što saznajemo, održan je u veliko Karnegievoj dvorani. Svrha je ovoga skupa bila, da se osnuje pomoć za Jevreje, koji su u ovome evropskom ratu pali u nevolju. Proglas je, pored ruskih i rusko-poljskih Jevreja, kojima treba da stize pomoć iz Amerike, naznačio i Jevreje iz Galicije, Pruske Poljske, Srbije, Turske, a naročito iz Palestine, te koljevke njihove. U istini taj ogromni meeting, na kome je jedan govornik istakao u jezovitom opisivanju nečuvano gonjenje i postupanje sa ruskim Jevrejima, o varvarskim užasima, koje su trpili od raznih vlasti, preobratio se u neprijateljsku izjavu protiv Rusije. O zlom postupanju ili o kakvoj bilo nevolji Jevreja u Austriji, Pruskoj Poljskoj, u Srbiji ili u Turskoj nije bilo dodirnuto ni jednom riječi. Na ovome skupu uzeli su učešća preko 3000 duša, koji su na svršetku dana skupili 1¼ milijuna dolara i 5 milijuna maraka.

Austro-ugarsko društvo za prodaju svjetiljaka (lampa)

Leopolda Brauna
BEČ, IX. Bergasse 18.

Liferuje: električne
džepne lampe i ba-
terije, dugotrajne po
svjetlosti i izdržljivo-
sti, zatim džepneupa-
ljače i kremene po
jeftinoj cijeni.

Naši fabrikati uži-
vaju svjetski glas!

— Strogo solidna li-
feracija!

Prodaja samo na
veliko.

Ilustrovani katalog
besplatno. 52

Stovarište magjarskog VINA

Prodaja na veliko i malo u
Karagjorgjevoj ul. 18. (Sava).

Veljko L. Protić

revizor carinski izvještava svoju porodicu
u Kraljevu (kuća Vase — Laze Konstan-
stantinovića) da se nalazi zdrav u Beogradu
Ujedno želi da mu se žena Darinka sa
decom vrati ovamo. c159

Preporučujem

Bakalskim radnjama

razne vrste Chokolade i Fondant-
Bonbone; sve vrste pirinča, kafe,
zejtina, salame, konzerva, riba it. d.
— po umjerenoj cijeni. —

Zeny Tajtazak c145

bakalska i delikatesna radnja Knez
Mihailova ul. br. 37, predje „Šonda“.

SVAKI BROJ „BEOGRADSKIH NOVINA“

prodavati će se u Beogradu i u kra-
jevima posjednutim od c. i kr. 4 hel.
četa po cijeni od 6 „
u Hrvatskoj, Slavoniji, Bosni, Herce-
govini i Dalmdciji po cijeni od 10 „
u ostalim zemljama austro-ugarske 10 pfen.
monarhiji po cijeni od
a u Njemačkoj po cijeni

Mjesečna predplata staje:

za Beograd i posjednute krajeve 50 hel.
za Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju,
Bosnu i Hercegovinu 80 „
za ostale zemlje austro-ugarske mo-
narhije R 1.20
za Njemačku M 1.—

Stovarište PIVA i VINA

BIJELO I CRNO „DOPPELMALZBIER“
u buradima i flašama.

CRNO I BIJELO VINO
najbolje vrste, garantovano prirodno u svima
količinama.

JAKOV SPITZER — BEOGRAD

Karagjorgjeva ulica broj 13 do hotel „Posavine“
51 predje M. JOVIČIĆ i SIN

Porudžbine sa strane izvršuju najsavjesnije

Mojim mušterijama.

Potraživanja MASTI bila su toliko velika, da
nisam bio u stanju zadovoljiti ih.

U buduće potruditi ću se da se, uvećanim zahtje-
vima odazovem po umjerenoj dnevnoj cijeni.

Zeny Tajtazak

Kolonijalno-delikatesna radnja. Predje „Šonda“
Kneza Mihajla ul. 35. c205

Moja kemička čistiona i bojadisaona odi-
jela, opet je za moje mušterije otvorena.

Anton Kellner

Bojadisar i kemički čistilac.

— BEOGRAD, Zeleni venac br. 14. —

Tvornica: DUŠANOVAC, KRALJEVA UL. 16.

Firma St. Sasson Zemun

gospodska ul. 19. preporučuje svoje bogato sto-
varište Ansichtskarte, Feldpostkarte, hartija i
nirnberške robe. Cijene su vrlo niske.

Radnja u Kr. Milanovoj ul. 49 preko puta „KOLOSEUMA“

dobila je veliku partiju cipela i čarapa mu-
ških, ženskih i dječijih, mast i gumu za
§§ obuću, pertle i t. d. §§

:: PRODAJA EN GROS i EN DÉTAIL ::
c144

KOLONIJALNO-BAKALSKA RADNJA

Pavlović i Pantelić, Beograd

Makenzijeva ul. br. 74.

dobila je veliku količinu kolonijalno-bakalske i delika-
tesne robe kao :

kafu vrlo dobru K 6.—	bonbone fine	cigure
šećer „ 1.80	karamele	sapuna za umivanje
odličan kakao	čokolade sa mlijekom	sapuna za veš
u prahu „ 10.—	„Nestle“	vešplava
čokolade za miješenje	biskvita	štirka
sardine	ratluka	svijeće — „Milchkerzen“
ruse — ribe	meda	i t. d.

Cijene najniže!

c 195

Cijene najniže!

BEOGRADSKA EKSPOZITURA Ugarske Sveopće Kreditne Banke

Ulica Kneza Mihaila br. 39.

PREUZIMA ULOŠKE NA ULOŽNE KNJIŽICE I U TEKUĆEM RAČUNU. ::
KUPUJE I PRODAJE SVE VRSTE VRIJEDNOSNIH PAPIRA, DEVIZA I
VALUTA UZ NAJPOVOLJNIJE UVJETE. :: IZDAJE ČEKOVE I KREDITNA
PISMA NA SVA VEĆA MJESTA TU I INOZEMSTVA.

— VLASTITO ODJELJENJE ZA ROBU. —

DIONIČKA GLAVNICA I REZERVNI FOND 140 MILIJUNA KRUNA.